

II

(Komunikatai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ IR ORGANŲ PRIIMTI KOMUNIKATAI

KOMISIJA

Komisijos komunikatas dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo pakeitimo

(2008/C 14/02)

(Šis komunikatas pakeičia ankstesnius pranešimus dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo)

ORIENTACINĖS IR DISKONTO NORMOS

Bendrijos vykdomos valstybės pagalbos kontrolės sistemoje Komisija naudoja orientacines ir diskonto normas. Orientacinės ir diskonto normos taikomos kaip rinkos normos pakaitinis rodiklis, be to, jos taikomos pagalbos subsidijos ekvivalentui įvertinti, ypač jeigu pagalba išmokama keliomis dalimis, ir pagalbos elementui iš palūkanų subsidijų schemos apskaičiuoti. Jos taip pat naudojamos tikrinant, kaip laikomasi *de minimis* taisyklės ir bendrosios išimties reglamentų.

REFORMOS PAGRINDAS

Pagrindinė orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo peržiūrėjimo priežastis yra tai, kad visose valstybėse narėse, ypač naujosiose valstybėse narėse, ne visada turima duomenų apie reikalingus finansinius parametrus ⁽¹⁾. Be to, galima patobulinti šiuo metu taikomą metodą, kad būtų galima atsižvelgti į skolininko kreditingumą ir įkeistą turtą.

Todėl šiame komunikate pristatomas peržiūrėtas orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodas. Siūlomas metodas pagrįstas šiuo metu taikoma sistema, kuri priimtina visoms valstybėms narėms ir yra lengvai taikoma, siekiant sukurti naują metodą, sumažinantį kai kuriuos esamus trūkumus, suderinamą su įvairiomis ES (ypač naujųjų valstybių narių) finansinėmis sistemomis ir lengvai įgyvendinamą.

TYRIMAS

Konkurencijos GD užsakytame ir „Deloitte & Touche“ atliktame tyrime ⁽²⁾ siūloma sistema, pagrįsta dviem ramsčiais: „standartiniu“ metodu ir „pažangiųjų“ metodu.

⁽¹⁾ Šiuo metu naujųjų valstybių narių taikomos orientacinės normos – tai tos normos, apie kurias pranešė pačios valstybės narės, ir kurios atspindi atitinkamas rinkos palūkanų normas. Šių normų apskaičiavimo metodai valstybėse narėse yra skirtingi.

⁽²⁾ Galima rasti Konkurencijos GD svetainėje:
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/others/.

Standartinis metodas

Pagal šį metodą Komisija kiekvieną ketvirtį skelbia bazinę normą, apskaičiuotą įvairioms valiutoms ir keliems terminams: 3 mėnesiams, 1 metams, 5 metams ir 10 metų. Naudojamos IBOR palūkanų normos ⁽¹⁾ ir apskaitimo pardavimo normos, o nesant tokių duomenų – vyriausybės obligacijų palūkanų normos. Priemoka, taikoma orientacinei paskolos palūkanų normai apskaičiuoti, apskaičiuojama atsižvelgiant į paskolos gavėjo kreditingumą ir įkeistą turtą. Pagal įmonės reitingo kategoriją (didžiųjų įmonių reitingą nustato reitingų agentūros, o mažųjų ir vidutinių įmonių – bankai) standartiniu atveju (normalus reitingas ir normalus turto įkeitimas ⁽²⁾) taikoma marža yra 220 bazinių punktų. Marža gali būti padidinta iki 1 650 bazinių punktų „mažo“ kreditingumo ir žemo turto įkeitimo lygio atveju.

Pažangusis metodas

Pagal šį metodą valstybės narės galėtų paskirti nepriklausomą apskaičiavimo atstovą, pvz., centrinę banką, kurio pareiga būtų reguliariai skelbti nešališkas orientacines palūkanų normas didesniai terminų skaičiui ir dažniau, nei numatyta pagal standartinį metodą. Šis metodas būtų pagrįstas tuo, kad tokia institucija, palyginti su Komisija, turi daugiau informacijos ir gali lengviau gauti finansinius ir bankinius duomenis. Tokiu atveju Komisija ir išorės auditorius patvirtintų apskaičiavimo metodus. Taikant šį metodą tam tikrais atvejais galėtų būti svarstoma „nusišalinimo“ galimybė.

Trūkumai

Nepaisant abiejų metodų ekonominio pagrįstumo, galima išskirti kelis trūkumus.

Standartinis metodas:

- juo neišsprendžiama finansinių duomenų trūkumo problema naujosiose valstybėsenarėse ir įtraukiami nauji parametrai, kuriuos gauti nėra lengva,
- šiuo standartiniu metodu būtų suteiktas pranašumas didžiosioms įmonėms, nuskriaudžiant MVĮ, kurioms arba nesuteikti reitingai, arba suteikti mažiau palankūs reitingai (ypač dėl nesimetriškos informacijos skolintojų atžvilgiu). Jis galėtų sukelti įvairių ginčų dėl taikytinos priemokos apskaičiavimo būdų, pagrįstų kreditingumu ir turto įkeitimo lygiu,
- tai nepalengvina valstybių narių užduoties, ypač dėl skaičiavimų, naudojamų *de minimis* taisyklės ir bendrosios išimties reglamentų laikymuisi patikrinti.

Pažangusis metodas:

- pažangusis metodas, taikomas pagalbos schemoms, galėtų sukelti problemų: dėl rinkos palūkanų normų nepastovumo skirtumas tarp paskolos schemos nustatytos palūkanų normos ir tuo metu galiojančios orientacinės normos galėtų pasidaryti toks palankus paskolos gavėjui, kad kai kurios priemonės taptų nesuderinamos su valstybės pagalbos taisyklėmis,
- palūkanų normų perskaičiavimas kas ketvirtį apsunkintų valdymą, kadangi apskaičiuotos pagalbos sumos įvertinimo etapo pradžioje ir galutinio Komisijos sprendimo priėmimo dieną gali smarkiai skirtis,
- ši tvarka atrodo per daug sudėtinga ir ja gali nepavykti užtikrinti nuoseklaus nešališko valstybių narių traktavimo.

NAUJAS METODAS

Kad būtų išvengta minėtų sunkumų, Komisija siūlo metodą, kuris:

- yra lengvai taikomas (ypač valstybėse narėse, įgyvendinančiose priemones, kurioms taikoma *de minimis* taisyklė arba bendrosios išimties reglamentai),
- užtikrina vienodą valstybių narių traktavimą, minimaliai nukrypstant nuo esamos praktikos ir palengvinant orientacinių normų taikymą naujosios valstybės narėms,
- taiko paprastesnius kriterijus, atsižvelgiant į apskaitos bendrovių kreditingumą, o ne vien tik į jų dydį, kuris yra pernelyg supaprastintas kriterijus.

⁽¹⁾ Norma, kurią bankai pinigų rinkoje siūlo kitiems bankams.

⁽²⁾ Atvejai, kai gavėjui suteikiamas patenkinamas reitingas (BB), o nuostolių dydis išsipareigojimų neįvykdymo atveju yra nuo 31 % iki 59 %.

Be to, šiuo metodu sukuriama galimybė išvengti apskaičiavimo metodų neapibrėžtumo ir sumažinti jų sudėtingumą kintančioje bankininkystės ir finansų aplinkoje, įgyvendinant „Bazelio II“ sistemą, o tai turėtų reikšmingą poveikį kapitalo paskirstymui ir bankų elgesiui. Komisija tęs šios kintančios aplinkos stebėseną ir, jei būtina, pateiks tolesnes gaires.

KOMISIJOS PRANEŠIMAS

Pagrindinė orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo peržiūrėjimo priežastis yra tai, kad visose valstybėse narėse ne visada turima duomenų apie reikalingus finansinius parametrus. Be to, galima patobulinti šiuo metu taikomą metodą, kad būtų galima atsižvelgti į skolininko kreditingumą ir įkeistą turą.

Todėl Komisija patvirtina tokį orientacinių normų nustatymo metodą:

— Apskaičiavimo pagrindas: 1 metų IBOR

Bazinė norma yra pagrįsta 1 metų pinigų rinkos palūkanų normomis, kurios žinomos beveik visose valstybėse narėse, Komisijai pasiekiant teisę naudoti trumpesnius arba ilgesnius terminus, pritaikytus konkrečioms atvejams.

Kai šių normų nėra, taikoma 3 mėnesių pinigų rinkos palūkanų norma.

Nesant patikimų ar lygiaverčių duomenų, taip pat išimtiniais atvejais Komisija gali, glaudžiai bendradarbiaudama su susijusia (-iomis) valstybe (-ėmis) ir remdamasi valstybės narės centrinio banko duomenimis, nustatyti apskaičiavimo bazę remdamasi kitu metodu.

— Maržos ⁽¹⁾

Priklausomai nuo susijusios įmonės reitingo ir siūlomo įkeisto turto ⁽²⁾, taikytinos toliau nurodytos maržos.

Paskolos maržos, išreikštos baziniais punktais			
Reitingo kategorija	Turto įkeitimo lygis		
	Aukštas	Normalus	Žemas
Stiprus (AAA-A)	60	75	100
Geras (BBB)	75	100	220
Patenkinamas (BB)	100	220	400
Silpnas (B)	220	400	650
Blogas ir (arba) finansiniai sunkumai (CCC ir žemiau)	400	650	1 000 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Bendrijos gairės dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti, kaip šiuo metu nustatyta OL C 244, 2004 10 1, p. 2, ir ypač jų 25 straipsnio a dalis, kurioje nurodytos „palūkanos, kurios bent jau yra panašios į sunkumų nepatiriančioms įmonėms suteikiamų paskolų palūkanas, ir kurios atitinka Komisijos patvirtintas referencines normas“. Vadinasi, sanavimo pagalbos atvejais taikomas ne mažiau kaip 100 bazinių punktų padidintas 1 metų IBOR.

Paprastai 100 bazinių punktų pridedama prie bazinės normos. Remiamasi i) paskolomis įmonėms su patenkinamu reitingu ir aukštu įkeisto turto lygiu arba ii) paskolomis įmonėms su geru reitingu ir normaliu įkeisto turto lygiu.

⁽¹⁾ Remiantis tyrimu, ši marža beveik nepriklauso nuo paskolos termino.

⁽²⁾ Normalus įkeisto turto lygis turėtų būti suprantamas kaip įkeisto turto lygis, kurio paprastai reikalauja finansų institucijos kaip garantijos už paskolą. Įkeisto turto lygis gali būti vertinamas kaip nuostolių dydis įsipareigojimų neįvykdymo atveju (LGD) – tai procentais išreikštas tikėtinas galimų skolininko nuostolių dydis, atsižvelgiant į sumas, atgautinas iš įkeisto turto bei turto bankroto atveju; todėl LGD yra atvirkščiai proporcingas įkeisto turto vertei. Šiame pranešime laikoma, kad „aukštas“ įkeisto turto lygis lemia LGD, kuris yra mažesnis arba lygus 30 %, „normalaus“ įkeisto turto lygio atveju LGD siekia 31–59 %, „žemo“ įkeisto turto lygio atveju LGD siekia 60 % ar daugiau. Daugiau informacijos apie LGD – „Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework – Comprehensive Version“, dokumentą galima rasti: <http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf>.

Paskolos gavėjams, kurie anksčiau nebuvo paėmę kreditų arba neturi pagal balansą nustatyto reitingo, pvz., tam tikroms specialiosios paskirties įmonėms arba neseniai įsteigtoms įmonėms, bazinė norma turėtų būti padidinta ne mažiau kaip 400 bazinių punktų (priklausomai nuo turimo įkeisto turto), o marža jokių būdu negali būti žemesnė už tą, kuri būtų taikoma kontroliuojančiajai bendrovei.

Reitingus nebūtinai turi suteikti specialios reitingų agentūros – lygiai taip pat priimtinos nacionalinės reitingų sistemos arba reitingų sistemos, kurias taiko bankai nuostolių dydžiui išsipareigojimų nevykdymo atveju nustatyti ⁽¹⁾.

Pirmiau minėtos maržos retkarčiais gali būti peržiūrimos, siekiant atsižvelgti į padėtį rinkoje.

— Perskaičiavimas

Orientacinė norma bus perskaičiuojama kiekvienais metais. Todėl bazinė palūkanų norma bus apskaičiuojama remiantis 1 metų IBOR, užfiksuotu praeitų metų rugsėjo, spalio ir lapkričio mėn. Tokia fiksuota bazinė palūkanų norma bus pradėta taikyti nuo sausio 1 d. Orientacinė norma nuo 2008 m. liepos 1 d. iki 2008 m. gruodžio 31 d. bus apskaičiuojama remiantis 1 metų IBOR, užfiksuotu 2008 m. vasario, kovo ir balandžio mėn., jei taikomos kitoje pastraipoje išdėstytos sąlygos.

Be to, siekiant atsižvelgti į reikšmingus ir staigius pokyčius, palūkanų norma bus perskaičiuojama kiekvieną kartą, kai vidutinė norma, apskaičiuota remiantis trijų praėjusių mėnesių duomenimis, nuo galiojančios normos skirsis daugiau kaip 15 %. Ši nauja norma bus pradėta taikyti antro mėnesio po apskaičiavimui naudotų mėnesių pirmą dieną.

— Diskonto norma. Grynosios dabartinės vertės apskaičiavimas

Orientacinė norma taip pat turi būti taikoma kaip diskonto norma dabartinėms vertėms apskaičiuoti. Tuo tikslu bus taikoma bazinė norma, padidinta 100 bazinių punktų dydžio fiksuota marža.

— Šis metodas įsigalios 2008 m. liepos 1 d.

⁽¹⁾ Norėdami palyginti dažniausiai taikomus kredito reitingo nustatymo mechanizmus, žiūrėkite, pvz., Tarptautinių atsiskaitymų banko darbinio dokumento Nr. 207 1 lentelę:
<http://www.bis.org/publ/work207.pdf>.